



Tadqiqot.uz



ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES | RESPUBLIKA KO'R TARMOQLI ILMIY KONFERENSIYA

YANG O'ZBEKISTON: 2023

CONFERENCE.UZ

INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM

DAVRIYLIGI: 2018-2023



SPEKTROSKOPIYA -
MATERIYANI BILISH USULI



TOSHKENT SHAHAR, AMIR
TEMUR KO'CHASI, PR.1, 2-UY.



+998 97 420 88 81
+998 94 404 00 00



WWW.TAQIQT.uz
WWW.CONFERENCES.UZ



YANVAR
№48

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJUY OLY TALIM MUASSASALARI PROFESSOR-OQTUVIGHILARI, YOSH OLIMLAR, DOKTORANTLAR, MAGISTRANTLAR VA IQTIDORLU TALABALAR

**ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН:
ИННОВАЦИЯ, ФАН
ВА ТАЪЛИМ
5-ҚИСМ**

**НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН:
ИННОВАЦИИ, НАУКА
И ОБРАЗОВАНИЕ
ЧАСТЬ-5**

**NEW UZBEKISTAN:
INNOVATION, SCIENCE
AND EDUCATION
PART-5**

ТОШКЕНТ-2023



“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” [Тошкент; 2023]

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” мавзусидаги республика 48-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 январь 2023 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2023. - 14 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар «Ҳаракатлар стратегиясидан – Тараққиёт стратегияси сари» тамойилига асосан ишлаб чиқилган еттига устувор йўналишдан иборат 2022 – 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси мувофиқ:– илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохигда Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)



8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Хорижий тиллар факультети ўкув ишлари бўйича декан ўринбосари

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибай Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чарiev Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чарiev Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқовиҷ, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқовиҷ, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)



22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Проф. Хамидов Мухаммадхон Хамидович «ТИИМСХ»

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдор.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Сахифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов: tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ

1. Rafiyev Djamxo'r Rabbimqulovich, Komilov Hayotillo Otatilloyevich MODDIY TA'MINOT BO'LINMALARI SERJANTLAR TARKIBINING YUKSAK MA'NAVIYATLI, INTELEKTUAL SALOHIYATLI ETIB TAYYORLASH.....	7
2. Xamrakulov Sobit Salijanovich TA'LIM SIFATINI OSHIRISH – DAVR TALABI	9
3. Адилов Жўрабек Наримматович ҲАРБИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМЛАРИНИ ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ЎРТАСИДА ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ	11



ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ

MODDIY TA'MINOT BO'LIMMALARI SERJANTLAR TARKIBINING YUKSAK MA'NAVIYATLI, INTELEKTUAL SALOHIYATLI ETIB TAYYORLASH

Rafiyev Djamxo'r Rabbimqulovich

O'R QK Kichik mutahassislar tayyorlash
Markazi moddiy ta'minot sikli katta o'qtuvchisi,
podpolkovnik

Komilov Hayotillo Otatilloyevich

O'R QK Kichik mutahassislar tayyorlash
markazi moddiy ta'minot sikli katta
yo'riqchisi III-d-r serjant

Annotatsiya: inson jamiyatdagi o'rmini ongli ravishda o'zi belgilaydi. Ma'naftyatni va ta'lim tizimini isloh qilish vazifalari muvaffaqiyatli xal etilsa, ijitimoiy siyosiy iqlim keskin o'zgaradi.

Kalit so'zlar: ijodkor, ilm-fan rivoji har bir davrda o'ziga yarasha ma'lum darajada taraqqiy topib, rivojlanib borgan.

Ma'lumki, halqimizga xos ma'naftyatni va ta'lim tizimini bunday yuksak sifatlarning uyg'unligi ijodkor, ma'nан boy, fidokor va qobiliyatli shaxslarning kamol topishida muxim o'r'in tutadi. Qurolli Kuchlarimizda ham ko'plab bunday shaxslarni uchratish mumkin. Bunga professional tayyorgarlikka ega bo'lgan va har taraflama rivojlangan, bilimdon va fidokor serjantlar yorqin misol bo'la oladi.

Bugungi serjantlar boshqalardan qanday jihatlari bilan ajralib turadi?

Avvalo, o'zini harbiy xizmatga to'la baxsh etishi bilan. Bu tabiiy jarayon, chunki harbiy xizmat fidokorlikni, bor kuchini ayamay sarf qilishni va harbiy xizmatchining eng asosiy vazifasi mustaqil Vatanimizni ishonchli himoya qilishga o'zini baxshida etishni talab qiladi. Harbiy xizmat serjant uchun uning ichki moxiyatiga, hayot mazmuniga, mentaliteti asosiga aylanishi, uning har bir fikri va harakatiga singishi lozim. Bizning moddiy ta'minot yo'nalishidagi serjantlarimiz - bu harbiy soha professionali, puxta bilimlarga ega va tashabbuskor inson bo'lishi kerak. Uni yuksak siyosiy bilimdonlik, umumiyligi va haqiqiy madaniyat ajratib turadi. U o'z faoliyatining yuksak mazmun-mohiyatini biz uchun eng aziz va qadrli bo'lgan mustaqil Vatanimiz ximoyasiga muntazam jangovor shaylikda, deb biladi. Unda qat'iylik va tirishqoqlik, fidokorlik va mardlik, sabot-matonat, murakkab vaziyatlarda o'zini boshqara olish mahorati va buyuk ajdodlar an'analariga sodiqlik mujassam. Uning tashqi qiyofasi va ichki moxiyati harbiy va kasbiy mahorat ishni zamonaviy rivoji va biz yashayotgan davrda qo'yilayotgan barcha talablarga to'liq javob beradi.

Moddiy ta'minot xizmatlari va bo'lismalarida harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilarining xarbiy va kasbiy tayyorgarlik darajasiga nazar tashlaydigan bo'lsak quyidagi xususiyatlarga e'tibor berishimiz zarur:

- moddiy ta'minot yo'nalishida komandirlilik tayyorgarlik bo'yicha mashg'ulotlarini tashkillashtirish bo'yicha o'ziga xos qiyinchiliklari;
- harbiy pedagogika va psixologiya bo'yicha bilim darjasasi ;
- moddiy ta'minot yo'nalishidagi harbiy xizmatchilar bir necha turdagagi kasbiy tayyorgarlik darajasiga ega bo'lishi;(masalan oshpaz-haydovchi- o'qchi va hokazo)

Moddiy ta'minot bo'lismalari komandirlari asosiy tarkibini serjantlar tashkil etadi. Shaxsiy tarkibning ta'lim va tarbiya sifati, intizomi va uyushqoqligi, umuman olganda bo'lismalar va qismlar jangovor shayligi ularning tayyorgarlik darjasasi komandirlarning tashabbuskorligi va bilim saviyasiga bog'liq. Dunyoda tajovuzkor urushlar va harbiy ziddiyatlar mavjudligi davlatimizning mudofaa qudrati, uni xavfsizligini ta'minlash, har qanday tajovuzni yakson qilishga qodir Qurolli Kuchlar tayyorgarligiga katta e'tibor berishni talab etmoqda. O'zbekiston Respublikasi



Qurolli Kuchlarining ijtimoiy roli va tarixiy maqsad, vazifalari yuqori darajadagi ogohlik, har qanday tajovuzkorlik harakatlarini qaytarishdan iborat. Bu armiya yangi tipdagi armiya bo’lib, mustaqillikning yuksak ildizlariga, mamlakatning iqtisodiy qudrati va o’z xalqiga tayanadi. Ta’lim va tarbiya jarayoniga bo’lgan muhim talab-bo’ysunuvchilar mansub bo’lgan millatning o’ziga xosliklari, urf-odatlari, an’alarini bilish va hisobga olishdir. Har xil millat vakillaridan iborat jamoada serjantda alohida ziyraklik, ehtiyojkorlik va prisipiallik, do’stlikni mustahkamlash haqida g’amxo’rlik namoyon bo’lishi kerak.

Serjantlar ishidagi muvaffaqiyat ko’pincha ularning o’z ishlari, bo’ysunuvchilarining ishlari va qilmishlari uchun shaxsiy burch va javobgarliklarini anglashlariga bog’liq bo’lib, ular o’z bilim va tajribalarini takomillashtirishlari kerak, ularga umumharbiy nizomlarda berilgan huquqlardan oqilona foydalanishlari kerak.

Agar harbiy qism va bo’linma yaxshi tayyorlangan va tartibli bo’lsa, har bir harbiy xizmatchi o’zining majburiyatlarini aniq bilsa va bekamu-ko’st bajarsagina jangovar shay holatda bo’ladi. Bunda askarlarni harbiy mahoratga shaxsan shaxsiy tarkibning o’qitilishi bu-ta’lim beruvchi va tahsil oluvchilar o’rtasidagi davlat manfaatlarini himoya qilish yo’lida axloqiy-jangovar, bilim va amaliy ko’nikmalarini qamrab oluvchi maqsad sari yo’naltirilgan va tizimli tashkillashtirilgan jarayon.

Mashg’ulot davomida qatnashuvchilar tarkibiga mashg’ulotni o’quv joylarida va nuqtalarida tashkillashtirish chog’ida uslubiy yondashuv tartibi, o’quv savollarini yoritish jihatlari, amaliy mashg’ulotlarni olib borishda o’rganuvchilardan talab qilinuvchi elementlarning to’g’ri bajarilishi, xavfsizlik qoidalariga amal qilinishi va tahsil oluvchilarni baholash yuzasidan alohida uslubiy yo’nalish berib o’tiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. J.G.Yo’ldoshev. “Ta’lim yangilanish yo’lida”. T.: “O’qituvchi”, 2002,- 207 b.
2. R.Ishmuxamedov, A. Abduqodirov, A. Pardayev. “Ta’limda innovasion texnologiyalar” (ta’lim muassasalari pedagog-o’qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar).-T.: “Iste’dod” jamg’armasi,2008 -180 b.
3. Innovasiya: Fan, Ta’lim, Texnologiya. № 2/2016.



TA’LIM SIFATINI OSHIRISH – DAVR TALABI

Xamrakulov Sobit Salijanovich

O’R QK Kichik mutahassislarini tayyorlash
Markazi muhandislik sikl boshlig’i, podpolkovnik

Annotatsiya: yuqori texnologiyalarga asoslangan yalpi axborotlashuv asrida ilm-fan, ishlab chiqarishning yuksak taraqqiyoti zamон talablariga mos ravishda raqobatbardosh kadrlar va harbiy kadrlarni tayyorlash asosiy vazifadir.

Kalit so’zlar: harbiy talim, harbiy kadrlar tayyorlash tizimi, o’quv-moddiy baza, talim sifati, ko’nikma, malaka, bilim.

Suqrot hakim –“O’qib- o’rganmay turib xam foyda va zararning farqiga yeta olaman degan odamni, tentak deb bilmoq kerak ”deganlar.

So’fi Ollohyor hazratlarining hikmatlari:

Ilm agar dilga urar –yoring erur,

Ursa tanga, shubxasiz moring erur.

Ma’nosi: Agar ilmni chindil va ixlos bilan egallasang, butun hayoting davrida og’iringni yengil qilib yuruvchi yo’ldoshing bo’ladi. Agar dunyo boyligiga yetishmoq maksadida ilm olsang, egallagan ilming ilon bo’lib, tanangga chirmashadi va umring bo’yi seni azoblaydi.

Ilm egallah insoniy burch, yuksak mas’uliyatdir. Davlat qudrati, mamlakat taraqqiyoti va uning xavfsizligini ta’minlash asosida ham ilm yotadi. Imom Buxoriy aytganlaridek ,”Dunyoda ilmdan boshka najot yo’q va bo’lmagay”. Kaysi millat olam aro ulug’likni istabdi, Yusuf Xos Hojib xazratlarining o’gitlariga amal kilsin:” O’quv qayda bo’lsa, ulug’lik bo’lar, bilim qayda bo’lsa, buyuklik bo’lar”.

Bilim insonga jamiyatda tartib o’rnatish uchun huquq va axloqni o’ylab chiqish imkonini berdi. Ular odamlar o’rtasidagi munosabatni murosaga solish va kelishtirish orqali jamiyatda tartib o’rnatadi. Agar odamlar o’rtasidagi munosabat huquq va axloq vositasida murosaga solinmasa, jamiyat son-sanoqsiz ziddiyat va qarama-qarshiliklar va urushlardan iborat bo’lib, bunday jamiyat oxir-oqibatda halok bo’ladi. Chunki, odamlarning manfaatlari, qiziqishlari xilma-xil bo’lib, ularni qondirish jarayonida tabiiy ravishda ziddiyatlar kelib chiqadi.

Ijtimoiy hayotni barcha sohalarini ilmiy asosda boshqarish jamiyatdagi voqyea-hodisalarini oldindan ko’ra bilish imkoniyatini berib, xato qilmasdan to’g’ri harakat qilishni ta’minlaydi. Eng muhimi jamiyatda tartib o’rnatishga xizmat qiladigan nazorat tizimini samarali ishslashini ta’minlaydi. Chunki, ilm jamiyat taraqqiyotining muhim sharti tartib ekanligini va tartib o’rnatish uchun esa nazorat tizimi uzilishsiz ishlab turishi kerakligini anglab olish imkoniyatini beradi. Ilmi bor odam nazoratsiz jamiyatda tartib o’rnatib bo’lmasligini biladi.

Dunyoda tajovuzkor urushlar va harbiy ziddiyatlar mayjudligi davlatimizning mudofaa qudrati, uni xavfsizligini ta’minlash, har qanday tajovuzni yakson qilishga qodir Qurolli Kuchlar tayyorgarligiga katta e’tibor berishni talab etmoqda.

O’zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining ijtimoiy roli va tarixiy maqsad, vazifalari yuqori darajadagi ogohlik, har qanday tajovuzkorlik harakatlarini qaytarishdan iborat. Bu armiya yangi tipdagisi armiya bo’lib, mustaqillikning yuksak ildizlariga, mamlakatning iqtisodiy qudrati va o’z xalqiga tayanadi.

O’zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarini qudratining asosi davlat rahbariyatidir. Davlat rahbariyati harbiy siyosatni ishlab chiqadi, moddiy-texnik ta’minot, qo’shinlar tashkiliy tuzilmasi takomillashuvi, jangovar harakatlar olib borish usullari bo’yicha g’amxo’rlik qiladi.

Davlatimiz rahbari, Qurolli Kuchlar Oliy Bosh Qo’mondoni ta’kidlaganidek, har bir askar, ofiser o’zining murakkab, lekin sharaffli vazifasini ado etayotib, armiya tarbiya, mardlik, vatanparvarlik, jasorat maktabi bo’lishi uchun jamiyatning g’amxo’rligi va e’tiborini har doim his qilishi kerak.

Har bir fuqaro uchun O’zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida xizmat qilish, o’zining Vatan oldidagi muqaddas burchini O’zbekiston Respublikasi konstitusiyasi va O’zbekiston Respublikasining “**Umumharbiy xizmat va harbiy majburiyat**” to’g’risidagi qonuniga asosan bajarishi sharafdir.

Komandirlar tarkibi-Qurolli Kuchlar asosiy o’zagi hisoblanadilar. Shaxsiy tarkibning ta’lim va tarbiya sifati, intizomi va uyushqoqligi, umuman olganda bo’linmalar va qismlar jangovar shayligi



ularning tayyorgarlik darajasi komandirlarning tashabbuskorligi va bilim saviyasiga bog’liq.

Serjantning shaxsiy namunasi uning asosiy quroli, o’z majburiyatlarini bajarishning muhim shartidir. U tarbiyaning barcha amaldagi usullarini kuchaytiradi va kuchsizlantiradi. “So’z o’rgatadi, namuna boshqaradi”-deydi dono xalqimiz.

Harbiy xizmatchilarni ta’lim va tarbiyasida serjantlarning tutgan o’rni va vazifaları.

Shaxsiy tarkibning tarbiyasi serjantlar tomonidan kundalik harbiy xizmat va jangovar o’quv-mashqlar davomida amalga oshiriladi. Ular o’z bo’ysunuvchilari xizmatini umumharbiy nizomlarga asosan tashkillashtiradilar, shaxsiy tarkibda harbiy xizmatning barcha tartibi, harbiy burch, qasamyodga sadoqatni tarbiyalashga erishadilar.

Serjantlarning muhim vazifalaridan biri askarlarni Vatanga muhabbat, yurtga sadoqat, yuksak vatanparvarlik, or-nomusli, yuksak axloqli, metin irodali, qat’iyatli, jasurlik, mardlik ruhida tarbiyalashdan iborat. Buning uchun ularning o’zlarini o’z Vatani va xalqiga cheksiz sadoqatli bo’lishlari, o’z Vatani uchun fidokorona harakat qilish, o’z burchini bajarishga doim tayyor bo’lishlari kerak.

Serjantlar o’z bo’ysunuvchilariga qurol-yarog’ va harbiy texnika, umumharbiy nizomlar va rahbariy hujjatlar talablarini o’rganishga yordam beradilar, sutkalik naryadda ular bilan birgalikda xizmatni tashkillashtiradilar va olib boradilar, harbiy intizomni mustahkamlash bo’yicha kundalik ishlar olib boradilar, umumharbiy nizomlar, komandirlar buyruqlari talablariga o’z harakatlari va bajaradigan ishlarida bo’ysuna olishni shakllantiradilar. Ular o’z bo’ysunuvchilarining harbiycha qaddi rostligi va jismoniy tayyorgarligiga, sog’ligini saqlash va barcha kerakli narsalar bilan ta’minlanishiga javob beradilar. Bu yerda serjantlarning shaxsiy namunasi, obro’si, yuqori ma’naviy sifatlari, ishga, intizomga bo’lgan fidokorona munosabati juda zarur.

Ta’lim va tarbiya jarayoniga bo’lgan muhim talab-bo’ysunuvchilar mansub bo’lgan millatning o’ziga xosliklari, urf-odatlari, an’analarini bilish va hisobga olishdir. Har xil millat vakillaridan iborat jamoada serjantda alohida ziyraklik, ehtiyojkorlik va prisipiiallik, do’stlikni mustahkamlash haqida g’amxo’rlik namoyon bo’lishi kerak.

Yuqori talabchanlik-komandirning ajralmas sifati, bo’ysunuvchi bo’linmadagi intizom va uyushqoqlikning asosidir. Uning bo’ysunuvchilarga nisbatan, odatda, xafa qiladigan, askarni serjantdan uzoqlashtiradigan, qo’pollik, mensimaslik, qadr-qimmatini yerga urishga hyech qanday aloqasi yo’q. Talabchanlik doimiy, haqiqiy, barchaga bir xil, asosli bo’lishi kerak.

XULOSA:

Xulosa qilib aytganda, mazkur masalalarni ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan o’rganish, ta’lim jarayonida talaba va kursantlarning mustaqil ta’lim olishga bo’lgan ehtiyojini e’tiborga olish va mustaqil ta’lim olishlari uchun yetarli shart-sharoit yaratib berish zarurati, talaba va kursantlar mustaqil ta’lim olishlarini tashkil etish, amalga oshirish va nazorat qilish bo’yicha kasbiy-pedagogik tayyorgarligining zamon talablarini darajasida emasligi; talabalar mustaqil ta’lim olishlarini tashkil etish, amalga oshirish va nazorat qilishga oid o’quv-uslubiy adabiyotlar, tavsiyalar, ishlanmalar, yo’riqnomalar, ko’rsatmalarning yetarli emasligi va boshqa muammolarni bartaraf etish alohida dolzarblik kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. I.A. Karimov. “Yuksak malakali mutaxassislar - taraqqiyot omili”. — T.: O’zbekiston, 1995.-32 b.
2. J.G. Yo’ldoshev. “Ta’lim yangilanish yo’lida”. T.: “O’qituvchi”, 2002,- 207 b.



ҲАРБИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМЛАРИНИ ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ЎРТАСИДА ҚИЁСИЙ ТАХЛИЛИ

Адилов Жўрабек Наримматович,
ЎР ҚҚ Кичик мутахассисларни
тайёрлаш маркази мухандислик
цикли катта ўқитувчи, подполковник

Аннотация: ушибу мақолада ҳарбий кадрлар малакасини ошириши ва тайёрлаши сифатига талаблар ортиши ва ҳарбий таълим тизимини самарали бошқаришини таҳлили, таълимтарбия масалаларига давлат сиёсатининг устувор вазифаларидан бири сифатида қаралиши ёритилган.

Калим сўзлар: тарих, миллат, малака, тоифа, маҳаллий, жаҳон, мудофаа, кадрлар, урф-одат, илм-фан, инсон ва шахс, маданят, ватанпарварлик, инсонпарварлик.

Замонавий ҳарбий таълим парадигмаси ҳарбий-сиёсий вазиятнинг ўзгариши, пайдо бўлаётган ҳарбий таҳдидлар, уруш ва қуролли курашнинг мазмуни билан тавсифланади; таълимнинг байналмилаллашуви ва мамлакат таълим тизимининг ҳарбий таълим тизимига таъсири;

ҳарбий кадрлар малакасини ошириш ва тайёрлаш сифатига талаблар ортиши ва ҳарбий таълим тизимини самарали бошқариш зарурияти.

Хорижий мамлакатларда ҳарбий таълим тизимларини илмий тадқиқ қилишнинг долзарблиги бир қатор назарий, услубий ва амалий сабабларга ва миллий ҳарбий таълим тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш зарурлигига боғлиқ.

Шу билан бирга, таълим соҳасида жаҳон ва маҳаллий тажрибадан фойдаланган ҳолда, ҳарбий таълимнинг истиқболли тизимини ишлаб чиқариш мақсадлари учун таълим тизими сифатида лойиҳалаштириш зарур, бу нафақат унинг келажақдаги ўзгаришларини олдиндан режалаштиришда, шунингдек, уларнинг мамлакатимиз Қуролли Кучларининг мудофаа қобилияти ва жанговар тайёргарлигига таъсирини кутишда.

Шу муносабат билан хорижий давлатларнинг (Россия, АҚШ, Германия, Буюк Британия, Франция, Канада ва бошқа қатори) ҳарбий таълимини, уларнинг ҳарбий кадрларни тайёрлаш ва тарбиялашга ёндашувларини тизимли равишда таҳлил қилиш жуда катта аҳамиятга эга.

Белорусия Республикасининг ҳозирги ривожланиш босқичидаги ҳарбий таълим тизимининг асосий муаммоси ҳарбий таълим сифатини ҳарбий қўмондонлик ва бошқарув органлари мансабдор шахсларининг ҳарбий-касбий фаолиятининг ҳозирги ва келажақдаги эҳтиёжларига мувофиқ равишда оширишдан иборат.

Ҳарбий таълим тизимлари томонидан янги сифатли ҳолатга эришиш, ҳарбий соҳада содир бўлаётган ўзгаришларнинг динамикасини, кўплаб қарама-қаршиликлар ва камчиликларни ҳисобга олмаган ҳолда, уларнинг аксарияти янада кучайиб бораётгани ва янги ёндашувларни излашни тақозо этиши мумкин эмаслиги аниқланди. ҳарбий таълим тизимларини ривожлантириш.

Муайян ютуқлар мавжуд бўлганда, Белорусия ҳарбий таълим тизими, бошқа бир қатор тизимлар сингари, баъзи камчиликларга эга:

унинг барча бўғинларида оптимал бошқариш учун илмий асосланган моделлар, алгоритмлар ва технологияларнинг этишмаслиги;

ҳарбий таълим тизими субъектларининг ва биринчи навбатда бошқарув функцияларини бажарувчиларнинг касбий ва расмий салоҳиятининг паст самарадорлиги;

Қуролли Кучларни ташкилий ривожлантириш ва ривожлантиришнинг янги талабларига мувофиқ ҳарбий таълим муассасаларида офицерларни амалий тайёрлаш ва ҳарбий таълим тизимини самарали бошқариш учун конструктив ташкилий ва педагогик асосларнинг этишмаслиги.

Муаммони ўрганиш натижалари Белорусия Республикасида ҳарбий таълимни бошқариш сифатини яхшилашга қаратилган. Бундай ҳолда, хорижий тажрибани қўллаш Белоруссияда ҳарбий таълим тизимини ислоҳ қилишнинг тарихий тажрибаси, анъаналари ва замонавий амалиётини ҳисобга олган ҳолда амалга оширилиши керак.

Россия ва Белоруссияда ҳарбий таълимнинг ҳозирги ҳолати, тарихий тажрибаси,



анъаналари ва ривожланиш истиқболлари

Россия ва Белоруссияда ҳарбий таълимнинг ҳозирги ҳолатини ҳисобга олган ҳолда, миллий ҳарбий мактабда шаклланган анъаналарни ҳисобга олмаган ҳолда амалга ошириш мумкин эмас.

300 йилдан ортиқ тарих шуни кўрсатадики, ҳарбий таълим соҳасидаги барча туб ўзгаришлар Куролли Кучларни қайта қуриш билан бир вақтда амалга оширилди.

Бу Буюк Пётр даврида мунтазам армия ва денгиз флотини яратиш пайтида, "Милютин" ҳарбий ислохотларини амалга ошириш пайтида, ИХХ-асрнинг иккинчи ярмида, Буюк Ватан урушидан олдинги йилларда ва энг баланд пайтларда бўлган. ўтган асрнинг 70-йилларида Совет ҳарбий мактаби рус армиясининг анъаналаридан энг яхши нарсаларни ўзлаштириди.

Бу қандаюрф-одатлар?

Биринчидан, ҳарбий мактаб миллиеди, шунинг учун офицер учун асосий ва белгиловчи тушунча Ватан тушунчаси эди.

Иккинчидан, рус зобити ҳар доим давлат арбоби, ватанпарвар, унинг юксак даъватига қаттиқ ишонган, миллий ғуур ва миллий қадр-қимматини ҳис қилган.

Учинчидан, офицерлар орасида хурмат тушунчалари билан қўриқланадиган хурматли, дўстона муносабатлар устун келди.

Тўртингидан, Россия армияси қўмондонларининг ҳарбий урф-одатларига, ҳеч қандай иккиланмасдан жангга кириш, ўз вазифаларини шараф билан бажариш, ҳар қандай хавф ва ўлим олдидан титраб кетмаслик одати киради.

Бешинчидан, офицер муҳитида ҳар доим ўзини тутишнинг юқори ахлоқий меъёрлари ва биринчи навбатда, сўзга ёки бошқа мажбуриятларга содиклик мавжуд эди. Шундай қилиб, ҳарбий мактаб миллий таълим тизимининг энг яхши анъаналари ва стандартларига, офицерлар тайёрлашнинг бой ва ўзига хос тажрибасига асосланган эди.

1992 йилда Россия ва Белоруссия куролли кучларининг ташкил этилиши ҳарбий мактаб ривожланишида янги босқични бошлаб берди.

Ҳарбий таълим тизими давлатнинг ҳарбий ташкилотининг зарур ва ажralmas қисмидир. Куролли Кучларнинг тайёргарлик даражаси давлат ва маҳсус талабларга жавоб берадиган офтсерларга бўлган эҳтиёжларини қондириш учун мўлжалланган. Ҳарбий таълим тизимининг асосий элементи - ҳарбий таълим муассасалари.

Россия ва Белоруссияда ҳарбий таълим тизимининг шакллананиши СССР даврида Куролли Кучларни барқарор молиявий ва моддий-техника таъминоти шароитида содир бўлди, бу ҳарбийларнинг зарур илмий-педагогик салоҳиятини сақлашга имкон берди. Қурол-яроқ ва ҳарбий техниканинг сўнгги турларига бўлган эҳтиёжларини қондириш, моддий-техника базасини тизимли равишда модернизатсия қилиш ва шу асосда офтсерларни юқори сифатли тайёрлашни таъминлаш учун ўқув муассасалари.

Ҳарбий таълимнинг миллий тизимлари шаклланганидан буён ишларнинг ҳолати тубдан ўзгарди. Ушбу давр СССР қулаганидан кейин бузилган ҳарбий таълим тизимининг яхлитлигини тиклаш, миллий армияларталаб қиласидиган барча мутахассисликлар бўйича мутахассислар тайёрлашни ташкил этиш зарурлиги билан ажралиб турарди.

Хулоса: қўшинларнинг тайёргарлик сифати ҳарбий қасбий фаолият ва норматив-хукуқий хужжатлар талабларига жавоб берадиган офицерлар учун эҳтиёжларини қондириш учун ташкилий-хукуқий шароитларни яратиш орқали эришилади.

Адабиётлар:

1. Мустакиллик: изоҳли илмий-оммабоп луғат. -Т.: „Шарқ”, 1998.
2. Ўзбекистон миллий енциклопедияси. Т., «Қомус» бош таҳририяти.



ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ИННОВАЦИЯ, ФАН ВА ТАЪЛИМ 5-ҚИСМ

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фарруҳ Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.01.2023

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000